

ODPORÚČANIE RADY

z 12. júla 2011,

ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2011, a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k aktualizovanému programu stability Talianska na roky 2011 – 2014

(2011/C 215/02)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 3,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

po porade s Hospodárskym a finančným výborom,

keďže:

- (1) Európska rada 26. marca 2010 schválila návrh Komisie o iniciovaní novej stratégie pre zamestnanosť a rast nazvanej Európa 2020, založenej na posilnenej koordinácii hospodárskych politík, ktorá sa zameria na kľúčové oblasti, v ktorých sú potrebné opatrenia na oživenie potenciálu Európy v oblasti udržateľného rastu a konkurencieschopnosti.
- (2) Rada 13. júla 2010 prijala odporúčanie týkajúce sa všeobecných usmernení k hospodárskym politikám členských štátov a Únie (2010 až 2014) a 21. októbra 2010 prijala rozhodnutie týkajúce sa usmernení politík zamestnanosti členských štátov⁽²⁾, ktoré spolu tvoria „integrované usmernenia“. Členské štáty boli vyzvané, aby integrované usmernenia zohľadnili vo svojich vnútroštátnych hospodárskych politikách a politikách zamestnanosti.
- (3) Komisia 12. januára 2011 prijala prvý ročný prieskum rastu, čo znamená začiatok nového cyklu hospodárskeho riadenia v EÚ a prvý európsky semester *ex-ante* a integrovanej koordinácie politiky, ktorá je zakotvená v stratégii Európa 2020.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Rozhodnutím Rady 2011/308/EÚ z 19. mája 2011 o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov (Ú. v. EÚ L 138, 26.5.2011, s. 56) sa stanovuje, že sú naďalej platné aj v roku 2011.

(4) Európska rada 25. marca 2011 schválila priority fiškálnej konsolidácie a štrukturálnej reformy (v súlade so závermi Rady z 15. februára a 7. marca 2011 a v nadväznosti na ročný prieskum Komisie v oblasti rastu). Zdôraznila potrebu dať prioritu obnoveniu stabilných rozpočtov a fiškálnej udržateľnosti, zníženiu nezamestnanosti prostredníctvom reforiem pracovného trhu a vynaloženiu nového úsilia na posilnenie rastu. Európska rada požiadala členské štáty, aby tieto priority premietli do konkrétnych opatrení, ktoré zahrnú do svojich programov stability alebo konvergenčných programov a do svojich národných programov reforiem.

(5) Európska rada 25. marca 2011 takisto vyzvala členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na Pakte Euro Plus, aby svoje záväzky predložili včas na to, aby mohli byť zaradené do ich programov stability alebo konvergenčných programov a do ich národných programov reforiem.

(6) Taliansko 6. mája 2011 predložilo aktualizáciu svojho programu stability na rok 2011, ktorý sa vzťahuje na obdobie rokov 2011 – 2014, a svoj národný program reforiem na rok 2011. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva programy posudzovali súčasne.

(7) Talianske hospodárstvo ovplyvňovali štrukturálne nedostatky dávno pre súčasnou celosvetovou hospodárskou a finančnou krízou. V rokoch 2001 až 2007 bol priemerný rast reálneho HDP približne 1 %, t. j. iba polovičný v porovnaní s priemerom eurozóny, a to najmä z dôvodu pomalého rastu produktivity. Keďže tento vývoj ovplyvnil celú krajinu, k zníženiu rozsiahlych hospodárskych rozdielov medzi regiónmi nedošlo. Aj keď sa hospodárstvo nevyznačovalo rozsiahlymi vnútornými nerovnováhami v súkromnom sektore, celosvetová kríza ho vážne zasiahla. Úpadok v oblasti vývozu a následne aj v oblasti investícií spôsobil od druhého štvrťroka 2008 do druhého štvrťroka 2009 prudký pokles reálneho HDP približne o 7 %. Po trvalom poklese v predchádzajúcom desaťročí sa hrubý verejný dlh do konca roku 2010 zvýšil na 119 %, čo odzrkadľuje aj prudký pokles HDP. Zamestnanosť podporovaná vládou sponzorovaným systémom na zníženie odpracovaných hodín klesla oveľa menej, vďaka čomu sa miera nezamestnanosti v rokoch 2008 – 2009 zvýšila iba mierne. Hospodárstvo vedené vývozom sa v druhej polovici roku 2009 začalo zotavovať, hoci len pomalým tempom. Situácia na pracovnom trhu zostala v roku 2010 krehká a miera nezamestnanosti sa do konca roku stabilizovala na úrovni približne 8,5 %. Vzhľadom na veľmi vysoký pomer verejného dlhu Taliansko si počas krízy udržalo obozretnú fiškálnu pozíciu a neprijalo rozsiahly fiškálny stimul, vďaka čomu si v rokoch 2009 – 2010 udržalo deficit verejných financií pod priemerom eurozóny.

- (8) Vychádzajúc z posúdenia aktualizovaného programu stability podľa nariadenia (ES) č. 1466/97 sa Rada domnieva, že makroekonomický scenár, ktorý tvorí základ programu, je realistický. V programe sa plánuje znížiť do roku 2012 celkový deficit verejných financií pod úroveň referenčnej hodnoty 3 % HDP, a to ďalším obmedzovaním výdavkov a dodatočnými príjmami zo zlepšeného plnenia daňových povinností. Po korekcii nadmerného deficitu sa v programe plánuje, že do konca programového obdobia (2014) sa dosiahne strednodobý cieľ (MTO), ktorým je vyrovnaná rozpočtová pozícia v štrukturálnom vyjadrení, a tento cieľ bude podporený záväzkom ďalej obmedziť primárne výdavky. V programe sa predpokladá, že v roku 2011 pomer verejného dlhu dosiahne vrchol a potom, ako sa zvýši primárny prebytok, klesne zrýchľujúcim sa tempom. Plánované priemerné ročné fiškálne úsilie počas rokov 2010 – 2012 je nad úrovňou 0,5 % HDP odporúčanou Radou v rámci postupu pri nadmernom deficite a predpokladané tempo úprav po roku 2012 je výrazne nad úrovňou v ustanoveniach Paktu o stabilite a raste. Dosiahnutie uvedených výsledkov v oblasti deficitu a dlhu bude vyžadovať prísne plnenie rozpočtu, pričom je potrebných viac informácií o plánovaných konsolidačných opatreniach na roky 2013 a 2014 na zvýšenie dôveryhodnosti programu.
- (9) Vzhľadom na veľmi vysoký verejný dlh, ktorý je v roku 2011 na úrovni približne 120 % HDP, je pre Taliansko kľúčovou prioritou trvalá a dôveryhodná konsolidácia a prijatie štrukturálnych opatrení na zvýšenie rastu. Podľa posledných posúdení Komisie, riziká pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií sa javia ako stredné. V období do roku 2012 dosahovanie cieľov celkového deficitu verejných financií ustanovených v programe stability, a teda aj korekcia nadmerného deficitu do roku 2012 závisí od úplného vykonania už prijatých opatrení. Ďalšie opatrenia by boli potrebné, ak budú napríklad príjmy zo zlepšeného plnenia daňových povinností nižšie, než sa plánovalo v rozpočte, alebo ak vzniknú ťažkosti pri dosahovaní plánovaného obmedzenia kapitálových výdavkov. Na roky 2013 – 2014 sa v novom trojročnom rozpočtovom rámci ustanovuje, že konkrétne opatrenia na podporu konsolidačného úsilia sa musia prijať do októbra 2011. Aj keď sa tento rámec v posledných rokoch výrazne posilnil, zavedenie záväzných výdavkových stropov a ďalšie zlepšenie monitorovania rozpočtu vo všetkých subsektoroch verejnej správy je zamerané na upevnenie fiškálnej disciplíny a posilnenie dôveryhodnosti strednodobej rozpočtovej stratégie.
- (10) Napriek pomerne intenzívnemu vytváraniu pracovných miest v rokoch pred krízou sa na pracovnom trhu Talianska prejavujú určité štrukturálne nedostatky. Pracovníci so zmluvami na dobu neurčitú majú väčšiu ochranu ako pracovníci s atypickými zmluvami. V prípade pracovníkov so zmluvami na dobu neurčitú prepúšťanie podlieha prísnyh pravidlám a ťažkopádny postupom. V prípade pracovníkov s atypickými zmluvami, mala by sa venovať pozornosť samostatnej zárobkovej činnosti, ktorá by mohla zakrývať pracovnoprávne vzťahy podriadenosti. Napriek novým *ad hoc* opatreniam, ktoré sa prijali počas krízy, aby sa zvýšila podpora príjmu a ochrana v nezamestnanosti súčasný systém dávok v nezamestnanosti zostáva roztrieštený. Nezamestnanosť medzi pracovníkmi mladšími ako 25 rokov v roku 2010 dosiahla 27,8 % s nerovnomerným rozložením v rámci krajiny, pričom nezamestnanosť mladých v južných regiónoch bola v porovnaní so severnými regiónmi dvojnásobná. Úloha učňovského a odborného vzdelávania by sa mala ďalej posilniť. V súčasnosti neexistuje jednotný systém kvalifikačných osvedčení a uznávania odborných a výcvikových noriem uznávaných v celej krajine, aj keď by bol veľmi užitočný a potrebný, ale veľké množstvo regionálnych režimov, čo neuľahčuje mobilitu pracovnej sily a pracovné príležitosti v rámci Talianska. Najmä v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou je priestor na posilnenie efektívnosti služby zamestnanosti. Napokon nelegálna práca v Taliansku zostáva aj naďalej významným javom.
- (11) Vzhľadom na stále straty konkurencieschopnosti od konca 90-tych rokov minulého storočia je dôležité, aby sa vývoj miezd prispôsobil rastu produktivity; v tomto ohľade môže významnú úlohu zohrať kolektívne vyjednávanie na úrovni firmy, ktoré môže takisto pomôcť pri riešení regionálnych rozdielov na pracovnom trhu. Reformou rámca kolektívneho vyjednávania z roku 2009 sa okrem iného zaviedla možnosť „klausúl o otvorenosti“ (t. j. výnimiek v oblasti sektorových miezd dohodnutých na vnútroštátnej úrovni), doteraz sa však vo veľkej miere nevyužíva.
- (12) Zamestnanosť žien zaostáva za zamestnanosťou mužov v priemere o viac ako 20 percentuálnych bodov s veľkými rozdielmi medzi regiónmi. V roku 2009 bola v južných regiónoch zamestnaná sotva jedna tretina žien vo veku od 20 do 64 rokov, a to jednak z dôvodu nižšej miery ekonomickej aktivity, ako aj z dôvodu vyššej nezamestnanosti. Pomerne vysoké zdaňovanie práce v Taliansku spôsobuje znižovanie motivácie týkajúce sa ponuky práce, najmä v prípade druhej zárobkovo činne osoby v domácnosti, a negatívne ovplyvňuje dopyt firmami po pracovnej sile. S cieľom pomôcť zvýšiť zamestnanosť žien sa v národnom programe reforiem pripomína plán prijatý v roku 2010, v ktorom sa na zosúladienie pracovného a rodinného života koordinovalo úsilie na úrovniach štátnej správy. Vláda nedávno zaviedla daňovú motiváciu pre spoločnosti, ktoré si najímajú znevýhodnených pracovníkov vrátane tých, ktorí pracujú v sektore alebo povolani so zvlášť vysokou nerovnováhou pohlaví a v regiónoch s vysokou nezamestnanosťou. V programe sa takisto oznamuje reforma daňového systému s cieľom postupne presunúť daňové zaťaženie z práce na spotrebu, čo by mohlo pomôcť pri zvyšovaní zamestnanosti.

- (13) V porovnaní s normami EÚ zostávajú náklady na podnikanie v Taliansku, najmä v južných regiónoch, naďalej vysoké, a to aj napriek nedávnym opatreniam na zlepšenie podnikateľského prostredia a posilnenie orientácie na výkonnosť a zodpovednosť verejnej správy. Zostáva stále dostatočný priestor na odstránenie ďalších regulačných a administratívnych prekážok na trhoch s výrobkami a službami, najmä v profesionálnych službách. Na posilnenie konkurenčného prostredia a ochrany spotrebiteľov sa v roku 2009 ako legislatívny nástroj zaviedol výročný zákon o hospodárskej súťaži, zatiaľ sa však neprijal. Zdlhavé postupy presadzovania zmlúv sú ďalším nedostatkom podnikateľského prostredia v Taliansku. Nebankové kanály na financovanie rastu firiem sú v Taliansku stále pomerne zriedkavé, najmä v prípade malých a stredných podnikov (MSP). Najmä akciové financovanie a rizikový kapitál naďalej zohrávajú obmedzenú úlohu, a to napriek ich potenciálu podporovať rast veľkosti firmy, mať dosah na nové celosvetové trhy a zlepšovať správu a riadenie spoločností.
- (14) Za posledných desať rokov došlo iba k miernemu zvýšeniu výdavkov na výskum a vývoj. V dôsledku toho intenzita výskumu a vývoja zostáva nízka, na úrovni približne 1,27 % HDP a výrazne pod priemerom EÚ (1,9 %). Tento rozdiel je spôsobený hlavne nízkou úrovňou priemyselného výskumu, pretože intenzita výskumu a vývoja dosahuje 0,64 % HDP v porovnaní s priemerom EÚ-27, ktorý je 1,23 %. Intenzita rizikového kapitálu zostáva takisto veľmi nízka. V národnom programe reforiem sa uvádzajú mnohé opatrenia vrátane časovo obmedzených daňových prázdnin pre spoločnosti, ktoré investujú do výskumných projektov vykonávaných univerzitami alebo subjektmi verejného sektora. Cieľ stanovený pre intenzitu výskumu a vývoja 1,53 % HDP odzrkadľuje priemernú ročnú mieru rastu v období rokov 2006 – 2008 a zohľadňuje fiškálnu stabilitu obmedzenú v krajine. Bude predmetom preskúmania v roku 2014.
- (15) Taliansko je tretím najväčším príjemcom kohéznych fondov EÚ, keďže v rokoch 2007 – 2013 dostane približne 8 % z celkového rozpočtu EÚ na kohéznú politiku. V polovici programového obdobia predstavuje podiel skutočne zmobilizovaných fondov EÚ iba 16,8 % a v južných konvergenčných regiónoch je oveľa nižší.
- (16) Taliansko v rámci Paktu Euro Plus prijalo niekoľko záväzkov. V národnom programe reforiem sa uvádzajú niektoré nedávno prijaté opatrenia a vo všeobecnosti sa opisujú niektoré budúce plány reforiem, ktoré majú riešiť udržateľnosť verejných financií a finančnú stabilitu, posilniť konkurencieschopnosť a zvýšiť zamestnanosť
- v súlade so zásadami Paktu Euro Plus. Novým zásadným záväzkom špecificky prijatým v reakcii na Pakt je zámer vlády zmeniť a doplniť Ústavu s cieľom upevniť rozpočtovú disciplínu. Tieto aspekty sa posudzovali a zohľadňovali v odporúčaniach.
- (17) Komisia posúdila program stability a národný program reforiem vrátane záväzkov Paktu Euro Plus pre Taliansko. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Taliansku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu ekonomických záležitostí EÚ tým, že sa v rámci prijímania budúcich vnútroštátnych rozhodnutí poskytnú vstupy na úrovni EÚ. V tomto ohľade sa Komisia domnieva, že konsolidačný plán Talianska na roky 2011 – 2014 je dôveryhodný do roku 2012, na roky 2013 – 2014 by sa však mal podporiť konkrétnymi opatreniami, aby veľmi vysoký verejný dlh začal trvalo klesať. V národnom programe reforiem sa uvádza komplexný súbor iniciatív týkajúcich sa všetkých rozmerov stratégie Európa 2020, zdá sa však, že na riešenie dlhodobých štrukturálnych nedostatkov zhoršených v dôsledku krízy sú potrebné ďalšie opatrenia. Na posilnenie potenciálu rastu a vytvárania pracovných miest Talianska, ako aj na podporu vyrovnávania úrovne južných regiónov by sa v rokoch 2011 – 2012 mali prijať ďalšie kroky s cieľom zlepšiť fungovanie pracovného trhu, otvoriť trhy s výrobkami a službami väčšej konkurencii, zlepšiť podnikateľské prostredie, posilniť politiku v oblasti výskumu a inovácií a podporiť rýchlejšie a lepšie využívanie kohéznych fondov EÚ.
- (18) Vzhľadom na toto posúdenie a takisto pri zohľadnení odporúčania Rady podľa článku 126 ods. 7 Zmluvy o fungovaní Európskej únie z 2. júna 2010 Rada preskúmala aktualizáciu programu stability Talianska na rok 2011 a jej stanovisko⁽¹⁾ sa odzrkadľuje najmä v odporúčaní v bode 1) ďalej. Po zohľadnení záverov Európskej rady z 25. marca 2011 Rada preskúmala národný program reforiem Talianska.
- TÝMTO ODPORÚČA, aby Taliansko prijalo v období rokov 2011 – 2012 opatrenia s cieľom:
1. Vykonať plánovanú fiškálnu konsolidáciu v roku 2011 a v roku 2012 na zaistenie korekcie nadmerného deficitu v súlade s odporúčaniami Rady v rámci postupu pri nadmernom deficite, čím sa zníži vysoká miera verejného dlhu. Na základe nedávno schválených právnych predpisov, v plnej miere využiť každý lepší než očakávaný hospodársky alebo rozpočtový vývoj na rýchlejšie dosiahnutie zníženia

(1) Podľa článku 5 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1466/97.

- deficitu a dlhu a byť pripravený zabrániť sklzom pri plnení rozpočtu. Podporiť ciele na roky 2013 – 2014 a plánované dosiahnutie strednodobého cieľa do roku 2014 konkrétnymi opatreniami do októbra 2011, ako sa ustanovuje v novom viacročnom rozpočtovom rámci. Ďalej posilniť tento rámec zavedením záväzných výdavkových stropov a zlepšením monitorovania vo všetkých subsektoroch verejnej správy.
2. Posilniť opatrenia na prekonanie segmentácie trhu práce a to aj preskúmaním vybraných aspektov právnych predpisov na ochranu zamestnanosti vrátane pravidiel a postupov prepúšťania a preskúmaním súčasného roztriešteného systému dávok v nezamestnanosti zohľadnením rozpočtových obmedzení. Vyvinúť ďalšie úsilie v boji s nelegálnou prácou. Okrem toho prijať opatrenia na podporu vyššej účasti žien na pracovnom trhu zvýšením dostupnosti primeraných a cenovo dostupných zariadení zameraných na starostlivosť po celej krajine a poskytnutím finančnej motivácie pre to, aby sa do pracovného procesu zapojili aj druhé zárobkovo činné osoby v rodine, a to rozpočtovo neutrálnym spôsobom.
 3. Podniknúť ďalšie kroky na základe dohody z roku 2009, ktorým sa reformovalo kolektívne vyjednávanie, a po konzultácii so sociálnymi partnermi v súlade s vnútroštátnymi praktikami zaistiť, aby sa v raste miezd lepšie odzrkadlil vývoj v oblasti produktivity, ako aj miestne podmienky a podnikové podmienky vrátane doložky, ktorá by mohla umožniť v tomto smere vyjednávať na úrovni podnikov.
 4. Rozšíriť postup otvorenia sektora služieb ďalšej hospodárskej súťaži, vrátane oblasti profesionálnych služieb. Prijat' v roku 2011 výročný zákon o hospodárskej súťaži so zohľadnením odporúčaní predložených antitrustovým orgánom. Skrátiť trvanie postupov presadzovania zmlúv. Ďalej posilniť akcie na podporu prístupu MSP na kapitálové trhy odstránením regulačných prekážok a znížením nákladov.
 5. Zlepšiť rámec pre investovanie do výskumu a inovácií rozšírením súčasnej fiškálnej motivácie prostredníctvom zlepšenia podmienok pre rizikový kapitál a podpory inovačných mechanizmov obstarávania.
 6. Prijat' opatrenia na zrýchlenie výdavkov podporujúcich rast spolufinancovaných kohéznymi fondmi nákladovo efektívnym spôsobom s cieľom znížiť pretrvávajúce rozdiely medzi regiónmi zlepšením administratívnej kapacity a politického riadenia. Dodržiavať záväzky prijaté v národnom strategickom referenčnom rámci vzhľadom na množstvo zdrojov a kvalitu výdavkov.

V Bruseli 12. júla 2011

Za Radu
predseda
J. VINCENT-ROSTOWSKI